

СТАНОВИЩЕ

от АНАСТАСИЯ РАЙКОВА СТАНЧЕВА – ВЪЛЧЕВА, проф. д-р,
катедра „Управление и администрация“ при ИУ – Варна,
член на научното жури

1. Обща информация

Основание за разработване на становището

Заповед на Ректора на МУ – Варна № Р-109-640 от 27.11.2018 г. по процедура за защита на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по област на висшето образование **3**. Социални, стопански и правни науки, професионално направление **3.7** Администрация и управление, и **решение** на научното жури за избор на председател и определяне на рецензенти.

Автор на дисертационния труд

ИВАН ГЕОРГИЕВ ПОПОВ

Тема на дисертационния труд

„УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАРКОМАНИИ, ОСНОВАНИ НА КУЛТУРАЛНИТЕ ОСОБЕНОСТИ НА ОБЩНОСТТА“

2. Кратко представяне на докторанта

Иван Попов е зачислен в докторантура на самостоятелна подготовка със заповед на Ректора № Р- 109-364 от 2015 г. Той се е обучавал по професионално направление **3.7** Администрация и управление. В работата си като докторант той е положил изпити (минимуми, но от документите се разбира само за един изпит).

За защитата авторът е представил:

- дисертационен труд;
- автореферат на разработката;
- публикации по проблематиката на дисертацията – авторът представя 4 статии.

Тези кратки данни ми дават основание да посоча, че г-н Иван Попов е компетентен в областта, по която представя дисертация. По отношение на процедурата по настоящата защита, докторантът е спазил нормативните изисквания и по-специално:

- той е придобил ОКС „магистър“ - съгласно чл. 24 от Правилника за приложение на ЗРАСРБ;
- отчислен е от докторантура с право на защита със заповед на Ректора на МУ – Варна, № Р-109-640 от 2018 г. – чл. 25, т.1 от Правилника;
- представил е самия дисертационен труд, както и придружаващия го автореферат – чл. 25, т. 2;

- докторантът е придобил право на защита на дисертационния труд, като е положил докторантски изпити съобразно индивидуалния си учебен план – чл. 26, ал. 1 от Правилника;

- първичното звено (катедра „Икономика и управление на здравеопазването“) е взело решение да предложи откриване на процедура по защита (доклад от ръководителя на катедрата, вх № 102-2649 от 2018 г.), Факултетният съвет (факултет „Обществено здравеопазване“) е взел решение за откриване на процедурата (протокол № 131 ат 2018 г.) – чл. 26, ал. 2;

- докторантът е представил собственоръчна декларация за оригиналност на разработката – чл. 27, ал. 2.

3. Общо представяне на дисертационния труд

Разработката е структурирана във въведение, три глави, заключение и библиографска справка. Общият обем е 137 стр. Дисертационният труд е представен във вид и обем, които отговарят на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за РАС РБ. По-специално:

- Тематиката за превенция на наркоманиите напоследък придобива все по-съществено значение във връзка с увеличаването на количествата и с разнообразяването на психо-активните вещества;

- Авторът си поставя за цел „да разработи концептуален модел за управление на програми за превенция на наркомании, основан на културалните особености на дадена общност“. Той изхожда от разбирането, че не може и не бива да се разработва универсален модел за превенция;

- Обектът и предметът на изследването са ясно и коректно дефинирани.

- В началото на разработката (първа глава) са представени основните понятия и разбирания по тематиката. По този начин авторът е показал много добра теоретична подготовка по изследваната проблематика. В библиографската справка са изброени 145 публикации, преобладаващо чуждестранни, на английски език;

- Разгледан е моделът за представяне и сравнение на предишните изследвания. С основание са избрани качествени методи за изследване и сравнение. От друга страна, се изследва както състояние на нещата към определен момент за всяка от общностите, така и динамиката на употреба на психо-активни вещества във времето. (гл. 2)

- Предложен е концептуален модел за управление на програма за превенция на наркомании. (гл. 3) – Моделът се основава на културалните особености на общността. Заедно с това той претендира за универсалност.

- Цялата дисертация е написана на много добър лаконичен език, текстът е много добре обработен и изчистен, без излишни пасажи, които се отдалечават от основния замисъл.

4. Преценка на съдържанието и структурата на разработката

Дисертационният труд на Иван Георгиев Попов е представен във вид на монография. Разработката съдържа научни и научно-приложни резултати, които отлично представят теоретичните познания и способността на докторанта да провежда самостоятелни научни изследвания. По съдържание и

структура разработката съответства на изискванията на Закона за РАС РБ и на Правилника за развитие на академичния състав в МУ-Варна.

Във **въведението** са коректно формулирани целта и задачите на разработката. Целта е въз основа на анализите да се достигне до концептуален модел, а задачите очертават логиката на изследването: анализ на публикациите по темата – емпирично изследване – изграждане на модел.

В **първата** глава на дисертацията е представена методологията на изследването. На първо място това е разбирането на автора за централното понятие „превенция на наркомании“, после „култура“ и „социо-културални особености на групата“, „зависимост“ и др. В този контекст следват „Подходи за проучване на употребата на психо-активни вещества“ в различни култури и „Оценка на програми за превенция на наркомании“.

Втората глава представя емпиричното проучване - на ромска и българска група. Последователно са описани методиката на изследване, обектът и предметът на проучването, средствата на проучването (въпросници за интервюта) и резултати от проучването. На тази основа са открити общи модели и различия в употребата на наркотични вещества в двете изследвани групи.

Резултатите от емпиричното проучване закономерно водят до изграждане на концептуалния модел за управление на програма за превенция на наркомании (**трета** глава). Тук добросъвестно и последователно са описани компонентите на модела, връзките между тях и подробности по дизайна на програмата за превенция.

Структурата на текста следва класическия модел на научна разработка – методологическа постановка, методика на емпиричното изследване, оценка на резултатите от него и препоръки.

Езикът и стилът на текста са подходящо подбрани за научна разработка.

Така, имаме основание да обобщим, че целта на разработката е отлично изпълнена.

Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния труд. Публикациите касаят съществени въпроси от разработката.

5. Приноси в дисертацията

В текста се открояват както теоретични, така и приложни приноси:

Като **теоретични** приноси откроявам:

- № 1 – „Разработен е цялостен методологичен комплекс за изследване на употребата на психо-активни вещества“;

№ 5 – „ Разработен е концептуален модел за създаване, провеждане и управление на програми за превенция на употребата на психо-активни вещества, при който се отчитат културалните особености на общността“.

Приемам и останалите, посочени от автора приноси, като ги отнасям към **приложните**.

6. Критични бележки и препоръки

- Формулировките на задачи на изследването 2 и 3 са доста неопределени. В задача 2 се говори за 2 групи, но няма признаци за

диференцирането им. В задача 3 авторът се насочва към извършване на сравнителен анализ с резултатите от предходните две изследвания“. Всъщност до тук изобщо не се споменава за предишни изследвания. За читателя остава неясно какво ще се прави за изпълнението им. (Това се разбира едва по-късно, когато се стигне до гл. 2);

- При описанието на концептуалния модел (гл. 3) не се споменава за финансиране на програмата;

- Обичайна ситуация в дисертациите – не се откроява добре авторското мнение, в стила на изразяване не се откроява полемика;

- Освен това, в автобиографията на автора, при изброяването на специализациите, не е посочено къде и кога са били проведени (вкл. времетраене); същото се отнася и за проектите – къде, кога, продължителност липсват; за публикациите – никъде не е посочена година на публикуване.

7. Заключение

Дисертационният труд на Иван еоргиев Попов представлява едно цялостно и завършено научно съчинение. То съдържа теоретични и приложни приноси. Разработката демонстрира задълбочената теоретична подготовка на автора, както и уменията му да формулира научен въпрос и да търси и изведе неговото теоретично и приложно решение.

Като вземам предвид изложеното, давам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд на тема „Управление на програми за превенция на наркомании, основани на културалните особености на общността“, разработен от докторанта **Иван Георгиев Попов**. ПРЕДЛАГАМ на научното жури да му присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионалното направление 3.7. Администрация и управление“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“.

Варна
14.02.2019 г.

Изготвил становището:
(Анастасия Р. Станчева, проф. д-р)